

LEKGETHO LA DITLHAGISWA TSA NAGA

KAELO E E BOTLHOKWA KA TSA LEKGETHO

Follow us on

25 YEARS
ANNIVERSARY
At Your Service
1997 - 2022

SARS
At Your Service

KAELO YA PAMPITSHANA YA DITLHAGISWA TSA NAGA TSA DIKGWEBOPOTLANA

Lekgetho la Ditlhagiswa tsa Naga ke Eng?

Lekgetho la Ditlhagiswa tsa Naga ke Makgetho a dithoto a a sa tlhamalalang, makgethwana le makgetho a a duediswang dithoto dingwe tse di tlhamilweng mo lefelong la rona le tse di rometsweng mo teng ga naga ya rona, tse di dirisiwang mo Aforika Borwa. Molawana wa Ditlhagiswa tsa Naga o laela gore dithoto dingwe di duedisiwe lekgetho gaufi thata le lefelo le di tlhamilweng kwa go lone.

Boikaelelo jwa tlhatloso ya Lekgetho la Ditlhagiswa tsa Naga ke go thusa puso go duelela ditshenyagelo tsa yone tsa thuto, tlanelo ka matlo, pholo, jj. ka tekanyetsokabomadi ya ngwaga le ngwaga. Boikaelelo jo bongwe ke go dirisa lekgetho jaaka sedirisiwa sa go thibela bangwe go dirisa dikumo tse di rileng tse di ka tswang di le kotsi mo pholong ya baagi le mo tikologong. Fa tlase fano go na le makgetho mangwe a dithoto le makgethwana a mannye a Ditlhagiswa tsa Naga.

1. Makgethwana a Ditlhagiswa tsa Naga a duedisiwa ka dinaga tsa Southern African Customs Union (SACU), e leng Botswana, Lesotho, Namibia, Eswatini le Aforika Borwa. Selekanyo se se tshwanang sa lekgetho la dithoto mo dikumong tse di kgethegileng mo Aforika Borwa se dira mo kgaolong yotlhe ya SACU.

Makgetho a dithoto a a kgethegileng a ditlhagiswa tsa naga a duelelwa dilo tse di kgethegileng tse di tlhalosiwang go Karolo ya 2A ya Sekejule Nomoro ya 1 sa Balaodi ba Melelwane le Molao wa Ditlhagiswa tsa Naga, wa 1964 (Molao), e leng:

- » Bojalwa jwa Setswana le bupi jo bo dirwang ka jone ke momela o o bedisitsweng wa bojalwa jwa mabele a a neng a ineetswe a bo a omelediwa kgotsa a a neng a sa inelwa ao bogale jwa tagi ya one e sa feteng 3, 5 % bolumo ka nngwe.
- » Bojalwa jwa momela (bojalwa jo bo dirilweng ka momela o o o bedisitsweng o bogale jwa tagi ya jone e leng fa gare ga 3 go ya go 6 % bolumo ka nngwe)
- » Waene le Metswako
 - Diwaene tse di sa tswakannwang le sepe (tsa tlhago) le tsa metswako tse di dirilweng ka go bela ka tsela ya tlhago ga diterebe/matute a diterebe tse di foreše, gore e nne bojalwa jwa bogale jo bo fitlhang go 4.5 % bolumo ka nngwe, mme bo sa fete 16.5 % bolumo ka nngwe.
 - Diwaene tse di nonotshitsweng le metswako tse di dirilweng ka go tswakanya

digalagala le waene e e sa nonotshiwang (ya tlhago) le metswako, gore e nne bojalwa jwa bogale jo bo fitlhang go bobotlana 15% bolumo ka nngwe mme bo sa fete 22% ya bolumo ka nngwe.

- Diwaene tse di tlolang dipudula le metswako tse di dirilweng ka go tthatlosa kgatelesego ya go waene e e sa nonotshiwang (ya tlhago) le metswako go bobotlana go 300kPA fa e bolokilwe mo mogoteng wa 20°C.
- » Dino tse dingwe tse di bedisitsweng (tse di dirilweng ka maungo a a bedisitsweng (kwantle ga diterebe), dithoro kgotsa mamepe, a a ka nnang a tswakanngwa le dino tse dingwe. Dino tse dingwe tse di bedisitsweng tse di sa nonotshiwang gantsi di na le bogale jwa tago jo bo simololang go 2.5% go ya go 15% bolumo ka nngwe, mme fa e tswakantswe ka digalagala gantsi bogale jwa tago ya teng e nna jo bo simololang go 15% go ya go 23% bolumo ka nngwe).
- » Digalagala le majalwa a a tsentsweng digalagala (a a dirilweng ka waene e e itshekisitsweng, mabele, maungo, lotlhaka lwa ntšhe, disetatšhe, jj. Tse ka gale di nonotshang bojalwa go nna le bogale jwa 40% bolumo ka nngwe. A gape a dirilweng ka bojalwa jo bo itshekileng jwa maungo a a bedisitsweng, a a tswakantsweng le digalagala gore a nne le tagi e e bogale go simolola go 15% go ya go 23% bolumo ka nngwe).
- » Dikumo tsa Peteroliamo (ka sekai peterolo, disili, disili e e dirilweng ka dimela le ditshedi jj.).
- » Dikumo tsa motsoko (disekerete, motsoko wa disekerete, disikara, motsoko wa peipi, motsoko o o tsennngwang mo mogotšwaneng o o nang le metsi - hubbly bubbly, motsoko o o gotediwang jj.).

Makgetho a ditlhasiswa tsa naga a *Ad Valorem* ke makgetho a a duediswang boleng jwa dithoto mme tse di duediswang ke tse di leng mo lenaaneng la dilwana tse di umakilweng go Karolo ya 2B ya Sekejule sa Nomoro ya.1 sa Molao, go akaretsa le:

- » Dilwana tsa motlakase le tsa metshameko
- » Diaparo tsa letlalo le le boboa
- » Diintlafatsi le dinkgisamonate
- » Ditlelabore le ditlhabolo
- » Diselefouno
- » Dikoloi

Makgetho a ditlhasiswa tsa naga a farologana go ya ka puso nngwe le nngwe e e leng leloko la thulaganyo eno ya dinaga tsa SACU.

Makgetho a ditlhagiswa tsa naga ao Aforika Borwa e a duedisang

Lekgethwana la leokwane la dikumo tsa peteroliamo le le duedisang dilwana tse di tthalositsweng go Karolo ya 5A ya Sekejule sa Nomoro ya 1 sa Molao.

Lekgethwana la RAF (Road Accident Fund) la dikumo tsa peteroliamo le le duedisang dilwana tse di tthalositsweng go Karolo ya 5B ya Sekejule sa Nomoro ya 1 sa Molao.

Lekgethwana la tikologo le le duedisang dilwana tse di tthalosiwang go Karolo e e maleba, jaaka go tthalositswe fa tlase, ya Karolo ya 3 ya Sekejule sa Nomoro ya 1 sa Molao. Sengwe le sengwe sa ditlhophha tsa teng ke:

- Dikgetsana tsa di tthalositsweng tsa polasetiki le dikgetsana tse di sephara (Karolo ya A ya Lephata la 3)
- Go fetlha motlakase ka ditukisi (Karolo ya B ya Lephata la 3)
- Dipone tsa motlakase tse di nang le pete (Karolo ya C ya Lephata la 3)
- Digase tsa khabonetaeokosaete (CO₂) tsa dikoloi tse di ntšha (Karolo ya D ya Lephata la 3)
- Dithaere (Karolo ya E ya Karolo ya 3)
- Digase tse di bakang go thutafalo ya lefaufau (GHG) tse di tshwanang le khabonetaeokosaete (Karolo ya F ya Lephata la 3)

Lekgethwana la Pholo le le duedisang dilwana tse di tthalosiwang go Karolo e e maleba, jaaka go tthalositswe fa tlase, ya Karolo ya 7 ya Sekejule sa Nomoro ya 1 sa Molao. Sengwe le sengwe sa ditlhophha tsa teng ke:

- Dino tse di nang le sukiri (Karolo ya A ya Lefapha la 7)
- Go titiela le metswako ya go dira dino tse di nang le sukiri (Karolo ya A ya Lefaphata la 7)

Lekgethwana la thomelontle ya teemane e e iseng e itshekisiwe e e romelwang kwa ntle ga Aforika Borwa

Lekgetho la motsaya ka sefofane

Lekgethwana la International Oil Pollution Compensation Fund (IOPCF)

Tsela ya go bona laesense/go ikwadisetsa Lekgetho la ditlhagiswa tsa Naga

Pele mogwebi ope a tsamaisa kgwebo ya dithoto tse di duediswang makgetho a ditlhagiswa tsa naga kgotsa makgethwana, Dikarolo tsa 59A le 60 tse di buisiwang le melao ya tsone ya Balaodi ba Melelwane le Molao wa Ditlhagiswa tsa Naga, e batla gore bagwebi bano ba ikwadise kgotsa ba bone laesense ya tlhamo kgotsa ya bobolokelo jwa dithoto, ka go tlatsa diforomo tsa kopo e e maleba le dimametelelo tse di tshwanetseng (jaaka go tlhalositswe mo melaong ya 59A le 60) le go di romela mmogo le ditokomane tse di tshegetsang bosupi, kwa Balaoding ba Melelwane ba ba gaufi le kwa lekaleng la Ditlhagiswa tsa Naga.

Go dira Ikwadiso e e Seng ya Eleketeroniki le foromo ya (DA 185) ya go bona laesense, e leng foromo e e nang le dimametelelo tse di maleba le ditokomane tse di tshegetsang bosupi tse di leng mo lenaaneng le le fa tlase, go ya ka molawana wa 59A le wa bo 60 wa Molao wa Balaodi ba Melelwane wa Ditlhagiswa tsa Naga.

- » Foromo ya (DL185) ya lekgethwana la go ikwadisetsa thomelontle ya teemane ka ditokomane tse di tshegetsang bosupi jaaka go bontshitswe fa tlase, go ya ka karolo 2 ya Lekgethwana la Thomelontle ya Teemane (Tsamaiso) Molao wa ka 2007.
- » Kopo ya Setheo ya go ikwadisa/ go khansela kgotsa go fetola dipampiri tsa go ikwadisa (APT101) ya Lekgetho la Motsamaya ka Sefofane, go ya ka molawana wa 47B wa Molao wa Balaodi ba Melelwane wa Ditlhagisiwa tsa Naga.
- » Kopo ya Setheo ya go ikwadisa/ go khansela kgotsa go fetola dintlha tsa foromo (APT102) ya go ikwadisa ya Lekgetho la Motsamaya ka Sefofane, go ya ka molawana wa 47B wa Balaodi ba Melelwane le wa Ditlhagisiwa tsa Naga.

Fa tlelaente e sena go bona laesense le go ikwadisa, SARS e ka nna ya dira tshwetso ya tiisetso-madi e e tshwanetseng go duelwa ke tlelaente.

Diphokoletso le dipusetsomadi tsa Makgetho a Dithoto a Ditlhasiswa tsa Naga le Makgethwana

Sekejule sa Nomoro ya 6 sa Molao se tlhalosa diphokoletso le dipusetsomadi tsa makgetho a dithoto a ditlhasiswa tsa naga, leokwane, Letlole la Dikotsi tsa Mebileng, makgethwana a tikologo le a pholo.

- » Fa dikumo tse di duelelang makgetho a dithoto di dirisiwa go ya ka ditaelo tsa Sekejule se se tlhalositsweng sa Nomoro ya 6 sa Molao, jaaka gore dikumo di ka newa phokoletso e se kae kgotsa ka botlalo; o kgotsa pusetsomadi ya lekgetho la dithoto/lekgethwana.
- » Fa bagwebi ba dira ka dikumo tse dingwe, ba ka nna ba tlhoka gore ba ikwadisetse go nna bagwebi ba ba newang phokoletsomadi. Ka sekai, fa ba gweba ka majalwa a digalagala gore ba dira tiro ya go a titiela mo bodirelong kgotsa ka dikumo tse e seng tsa bojalwa, ba tlhoka go ikwadisa go ya ka phokoletsomadi e e tlhalosiwang ke Sekejule ya Nmoro ya 6.

Dintlha tsa konokono tsa Sekejule Nomoro ya 6 di tlhalosa sentle dinako tse go ikwadisa go sa tlhokegeng ka tsone jaaka go tlhalosiwa go molawana 59A wa Molao wa dithoto tse di amogelwang ka fa tlase ga lekgetho la dithoto wa phokoletsomadi kgotsa wa pusetsomadi, go ya ka ntlha e e tlhalositsweng mo Sekejuleng.

Go tla diregang fa o sa ikobe le dipatlafalo tsa melawana ya ditlhasiswa tsa naga?

- » Go tla nna le dikotlhao go ya ka Molao.
- » Go tla batlwa makgetho otlhe a dithoto a a iseng a duelwe, makgethwana, le morokotso.
- » Mo dikumong dingwe, kgapo ya dithoto (go gapa ga SARS dithoto go fitlha di duelwa) e ka nna ya dirwa ka go gapa metšhini le didirisiwa.

Go bona tshedimosetso go ya pele, o ka nna wa-

- » Etela Tsebe ya Kgwebo-Potlana o bo o leba tsebe-potlana ya Bagwebi le Batsamai.
- » Go farologana le moo leba tsebe ya Balaodi ba Melelwane & Ditlhagiswa tsa Naga o bo o tlhopha Ditlhagiswa tsa Naga mo Mmenung wa Balaodi ba Melelwane le Ditlhagiswa tsa Naga mo webosaeteng ya SARS mo go www.sars.gov.za.

DISCLAIMER: The information contained in this leaflet is intended as guidance only and is not considered to be a legal reference, nor is it a binding tariff determination or ruling. The information does not take the place of legislation, and readers who are in doubt regarding any aspect of the information displayed in the leaflet should refer to the relevant legislation, or seek a formal opinion from a suitably qualified individual.

Contact Us

e-Contact

Visit the Small Business
page on the SARS website
www.sars.gov.za

Book an appointment on
www.sars.gov.za

SCAN ME

Follow us on

2022